

CONCLUSIONS VIII TROBADA D'ENTITATS DE RECERCA LOCAL I COMARCAL DEL MARESME

MALGRAT 2014

Es comenta en primer lloc que la IX Trobada d'entitats de recerca local i comarcal serà a l'abril i que tindrà lloc a Canet de Mar i que el Centre d'Estudis Canetencs serà el centre amfitrió. Es justifica el canvi de data respecte a la data tradicional i s'especifica que la temàtica serà “Torres de guaita, sistemes de defensa i arquitectura militar al Maresme”.

Bloc Pesta: En la ponència inaugural, Francesc Forn ha reflexionat de com obraven les comunitats maresmenques davant dels contagis de pesta, de com s'organitzaven per mitjà de la intuïtivitat atès que els coneixements mèdics eren més aviat escassos i les condicions higièniques eren més aviat precàries. De quin era l'impacte que causava l'assot de la pesta a les localitats on aquesta es feia present i de quines mesures adoptaven les juntes del morbo per tractar els empestats i els seus béns. De com afavorien els exèrcits en la seva propagació. Malgrat els grans percentatges de defuncions ocasionats per la pesta i la gran desbandada que suposava l'arribada d'aquesta hi havia grans bris d'esperança i espais per la caritat entre els membres de la comunitat i de suport mutu. També es comenta la important tasca dels frares caputxins que des dels convents com el de Mataró i Arenys foren els principals agents sanitaris de l'època a la comarca.

Alexandra Capdevila tractant de les fonts confirma com eren d'escadusseres les dades que s'hi referien i de com els registres parroquials són de les poques fonts que es poden fer servir ja que els registres de les morberies no s'han conservat. A més, Capdevila subratlla les mancances de les fonts parroquials ja que molt sovint no s'expliciten les causes dels òbits i com altrament quan aquestes són escrites a voltes s'empraven termes poc precisos en relació a la malaltia del decés.

Bloc Pesta i religiositat: Marc Pons i Sergi Alcalde coincideixen amb el ponent de com era d'important davant la pesta el remei espiritual gairebé tant com el remei assistencial. Sergi Alcalde a més aprofita la seva intervenció per explicar la gènesi del santuari de la Misericòrdia i la veneració de la Mare de Déu que

amb el temps esdevingué la patrona de la comarca. Es tracten també diverses advocacions relacionades amb els episodis de pesta (Sant Roc, Sant Sebastià, La Mare de Deu de la Misericòrdia).

Ambdós comunicants coincideixen amb el ponent que a voltes les mesures espirituals (precis, vots de poble, cerimònies, processons...) no aconseguien els resultats esperats i com sovint no només succeïa això sinó que gràcies a les concentracions de persones afavorien la propagació del contagi. També es comenta com la superstició a voltes genera efectes perjudicials com ho era per exemple la persecució i matança de gats que eren i són els naturals depredadors de les rates que duïen la puça de la pesta.

Bloc Centres Assistencials: La comunicació d'en Joaquim Graupera mostra la continuïtat de la pràctica del termalisme a l'època medieval. Una tradició que arrencava de l'època romana. Analitza el tipus d'aigua, mostra quina era la temperatura idònia i les seves funcions terapèutiques. Fruit del prestigi i el renom que van tenir les aigües de Caldes d'Estrac van ser diversos els monarques de la corona d'Aragó que van fer estada a la població per prendre les aigües. En aquest sentit, mostra quins van ser aquests reis i com a singularitat parla de l'existència d'un habitatge conegut com a casa pròpia del rei destinada a allotjar els monarques

La segona comunicació dins aquest àmbit és la d'Alexis Serrano. Es tracta d'un treball a mig camí entre l'estudi del personal sanitari de Vilassar de Mar i els seus centres assistencials. Pel que fa al primer exposa les xarxes de sociabilitat entreteixides dins d'aquest col·lectiu professional. Un bon exemple són les reunions que tenien lloc a la rebotiga de les farmàcies i com a contrapunt destaca la "disputa" existent entre les farmàcies Almera i Roca. En el cas dels centres assistencials, la comunicació se centra en dos casos concrets: el casal de curació que es podria definir com una mena "d'hospitalet" i l'Asil destinat a donar aixopluc als sectors més vulnerables de la societat, el casal dels Desvalguts. Finalment tanca aquest bloc temàtic el treball de Joan Bou i Jaume Vellvehí sobre l'hospital de pobres de Tordera.

En el bloc de Remeis: Begonya Torres ens presenta dues comunicacions. En la primera dóna a conèixer un llibret inèdit de 1897 que probablement aniria adreçat als mariners de vaixells de guerra. Per tant, una de les seves singularitats és que no està destinat al personal sanitari. Es tracta d'un recull de protocols mèdics

on s'exposa la forma de procedir en cada cas. La segona se centra en l'estudi d'una farmaciola de medicaments homeopàtics. Exposar el llistat de productes consignats, la seva posologia i utilitat. Finalment la tercera comunicació de Pere Alvarado i Anna Maria Anglada mostra la figura de Pepet Caralt i la seva contribució a la divulgació de les plantes remeieres.

Bloc Història Aplicada: el darrer bloc temàtic d'aquesta trobada el conforma la comunicació de Joan Piña. En aquest cas s'explica l'origen de la festa dels empestats de Malgrat de Mar. Una de les singularitats d'aquest treball és donar a conèixer una de les moltes utilitats que té la recerca. Més enllà de la difusió mitjançant publicacions, n'hi ha una altra de més lúdica com és la recreació d'una festa a partir de la informació proporcionada per les fonts primàries. Es tracta d'una forma de fer arribar un episodi del nostre passat, la terrible pesta de mitjan segle XVII, al gran públic.

En definitiva, els resultats d'aquesta trobada mostren la pluralitat d'aportacions que es poden fer des de la història de la medicina. Tot i el predomini de la pesta com a tema preferent d'estudi cal destacar la diversitat d'aportacions des del camp de les fonts d'estudi, els centres assistencials, els remeis i la història aplicada.

Alexandra Capdevila i Alexis Serrano